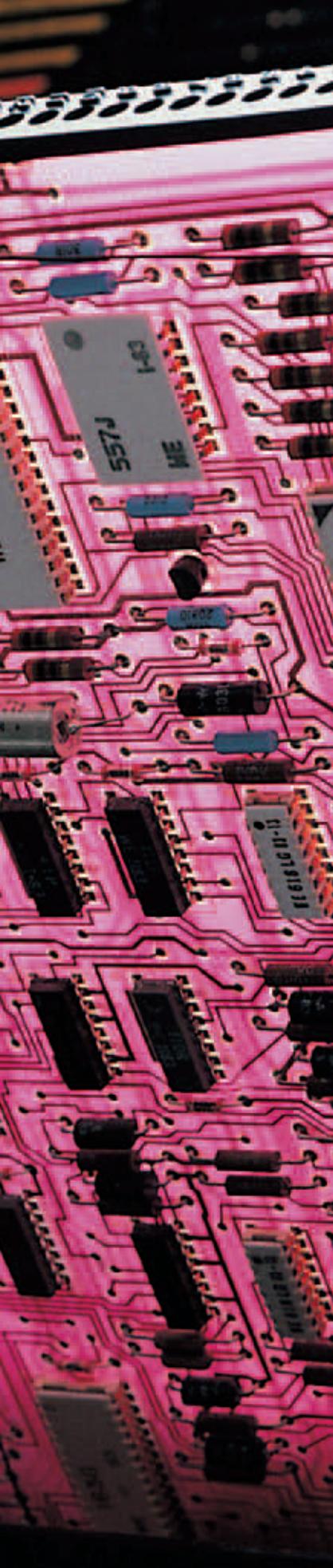

ISO Standardi

Koji je
krajnji rezultat?

Ukratko o ISO-u

ISO je međunarodna organizacija za standardizaciju. Članstvo ISO-a čine 164* nacionalna tijela za standardizaciju iz velikih i malih zemalja, industrializovanih, zemalja u razvoju i u tranziciji, u svim regijama u svijetu. ISO portfelj od preko 19.200* standarda osigurava poslovanju, državnoj upravi i društvu praktične alate za sve tri dimenzije održivog razvoja: ekonomski, ekološki i socijalni.

ISO standardi daju pozitivan doprinos svijetu u kome živimo. Oni olakšavaju trgovinu, šire znanje i inovativni napredak u tehnologiji i dijele prakse dobrog upravljanja i ocjenjivanja usklađenosti.

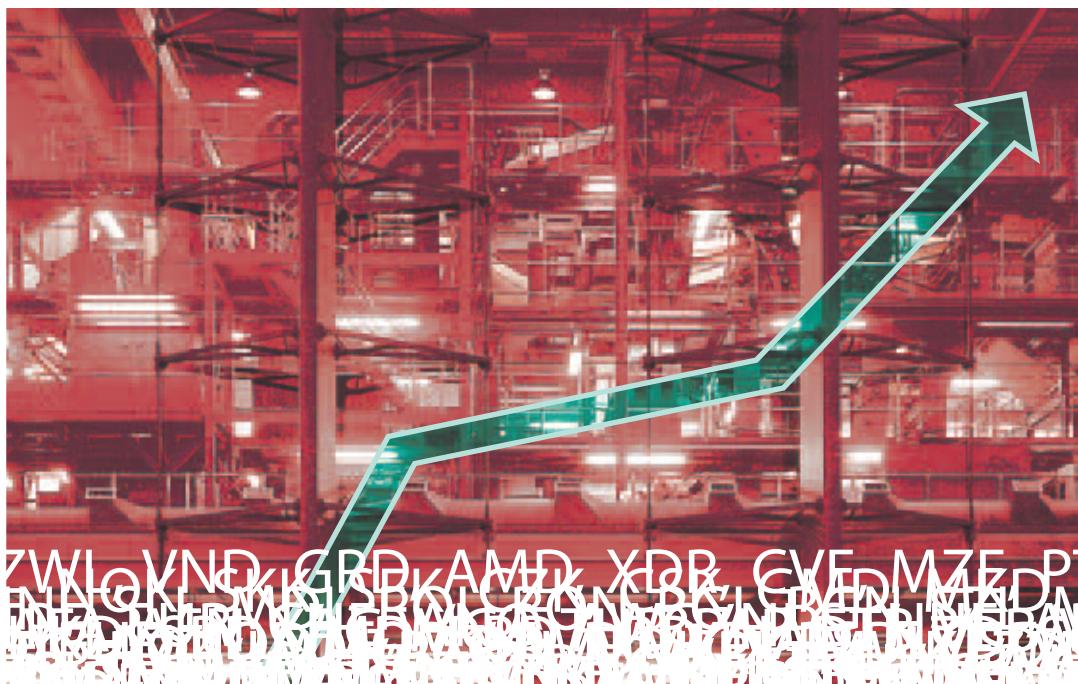
ISO standardi pružaju rješenja i ostvaruju korist za gotovo sve sektore djelatnosti, uključujući poljoprivredu, građevinarstvo, mašinstvo, proizvodnju, distribuciju, transport, zdravstvo, informacionu i komunikacionu tehnologiju, životnu sredinu, energiju, sigurnost i zaštitu, upravljanje kvalitetom i usluge.

ISO izrađuje samo one standarde za koje postoji jasan tržišni zahtjev. Eksperti rade na izradi standarda i na rješavanju problema koji direktno proizilaze iz industrijskih, tehničkih i poslovnih sektora koji su identificirali potrebu za standardom i koji su ga potom i stavili u upotrebu. Odgovarajućim znanjem tim ekspertima mogu se pridružiti i predstavnici vladinih agencija, ispitnih laboratorija, udruženja potrošača i akademske zajednice, kao i međunarodne vladine i nevladine organizacije.

ISO međunarodni standard predstavlja globalni konsenzus o posljednjim dostignućima u području tog standarda.

*Maj 2012

ISO (međunarodna organizacija za standardizaciju) je kreator i izdavač preko 19.200 dobrovoljnih međunarodnih standarda koji koriste poslovanju, državnoj upravi i društvu.

Ali kako to ISO standardi doprinose ekonomskom rastu zemalja i kompanija? Koji je „krajnji rezultat“?

Ova brošura daje odgovore korištenjem primjera datih u brojkama o koristima primjene ISO-ovih i drugih dobrovoljnih, na konsenzusu zasnovanih standarda:

1. globalnoj i brojnim nacionalnim ekonomijama
2. pojedinačnim kompanijama iz različitih sektora i zemalja.

ISO/IEC-ovom popisu studija o ekonomskim i društvenim koristima standarda, iz kojeg su uzeti brojni primjeri, može se pristupiti na:

www.standardsinfo.net/info/benefits/benefits.html

Globalni uticaj

↗ Procjene Organizacije za ekonomsku saradnju i razvoj (OECD) i Američkog ministarstva za trgovinu pokazuju da standardi i srođno ocjenjivanje usklađenosti (provjera da li proizvodi i usluge odgovaraju standardima) imaju uticaj na 80% svjetske trgovine robom široke potrošnje.

↗ Svjetska trgovinska organizacija (WTO) od svojih članova zahtijeva da koriste međunarodne standarde onakve kakve je razvio ISO, kako bi se izbjegle tehničke prepreke u trgovini koje mogu biti uzrokovane različitim nacionalnim ili regionalnim standardima.

Nacionalni uticaj

Makroekonomski studije o doprinosu standarda nacionalnom ekonomskom rastu pokazuju sljedeće:

- ↗ Standardizacija direktno dobrodruži rastu francuske ekonomije, za oko 0,81% ili skoro 25% rasta bruto domaćeg proizvoda (GDP)
- ↗ Makroekonomski koristi od standarda su efikasnija proizvodnja (radna produktivnost) i bolje donošenje odluka (produktivnost kapitala) u okviru ekonomije Novog Zelanda. Standardi su moćna ekonomski poluga i vremenom bi mogli dovesti do porasta od 1,0% ili 2,4 milijarde novozelandskih dolara u godišnjem ekonomskom bruto domaćem proizvodu na Novom Zelandu
- ↗ U Kanadi rast broja standarda doveo je do rasta stopi radne produktivnosti od 17% i rasta stopi ekonomskog autputa (stvarnog BDP-a) od oko 9% od 1981. do 2004. godine. Da u ovom periodu nije bilo rasta standarda, stvarni domaći bruto proizvod bi bio manji za 62 milijarde kanadskih dolara

↗ Tokom četrdesetogodišnjeg perioda, do 2002, povećanje broja australijskih standarda od 1% povezano je s rastom produktivnosti od 0,17% u ekonomiji Australije. Pored toga, zajedno sa R&D troškovima standardi se mogu smatrati faktorima koji doprinose stvaranju zaliha znanja: porast zajedničke zalihe znanja od 1% vodi do porasta ekonomske produktivnosti od 0,12%

↗ Ekonomske koristi standardizacije predstavljale su skoro 1% bruto domaćeg proizvoda u Njemačkoj, gdje su standardi dali veći doprinos ekonomskom rastu nego patenti ili licence. Sektori njemačke industrije usmjereni na izvoz koristili su standarde da bi otvorili nova tržišta i olakšali tehnološke promjene

↗ U Velikoj Britaniji je zahvaljujući standardima ekonomija zabilježila porast godišnjeg bruto domaćeg proizvoda za 2,5 milijardi engleskih funti dok je porast radne produktivnosti od 13% takođe pripisan standardima. Standardi su identifikovani kao ti koji omogućuju inovacije i koji olakšavaju tehnološke promjene. Ekonomski povrat od ulaganja u standarde ima poslovnog smisla i na makro i na mikro ekonomskom nivou.

Uticaj na industrijski sektor

Studije koje se bave prednostima korištenja standarda u industriji ukazuju na značajan doprinos standarda performansama poslovnih sektora (u smislu profita, rasta ili oboje). U nastavku je dato nekoliko primjera.

- Prema Centru za međunarodnu ekonomiju u Kanberi, Australija, uzorkovanje standarda u rudarskoj industriji ostvarilo je godišnju zaradu od između 24 i 100 miliona australijskih dolara.
- Prema prof. Juniji Shintaku i partnerima na Univerzitetu u Tokiju, standardi su bili odlučujući u razvoju moderne industrije za optičku pohranu podataka sredinom i krajem 1990-ih godina. Dostupnost otvorenih međunarodnih specifikacija ubrzala je transfer tehnologije gotovog proizvoda, što je dovelo do brzeg širenja tržišta na osnovu efikasnije podjele rada između kompanija iz novoindustrijalizovanih ekonomija u Aziji i kompanija iz naprednih ekonomija. Kao rezultat toga, tržišta poput onih za DVD uređaje povećana su za skoro 20 puta između 1998. i 2004. godine (od 1 milijarde američkih dolara na preko 19 milijardi).
- Prema studiji o globalnoj automobilskoj industriji, koju su 2009. proveli ISO i kompanija Roland Berger Strategy Consultants, identifikovano je i kvantifikovano oko 80 tačno određenih uticaja koji su standardi imali na tu industriju. Ukupna bruto dobit ostvarena primjenom standarda u tri osnovne poslovne funkcije (inženjering, nabavka i proizvodnja) za proizvođače auta i dobavljače dijelova procijenjena je na između 1,3% i 1,8% od ukupne prodaje. Da bi se bolje shvatio uticaj niza standarda, gornja procjena je projektovana na ukupne prihode industrije u 2008. godini. Kao rezultat toga, ukupan doprinos standarda iznosio je između 38 i 55 milijardi američkih dolara.

Uticaj kompanija

Standardi daju preduzećima opipljive i mjerljive koristi. Niz revolucionarnih studija slučaja koje su izradili ISO i partnerske organizacije na osnovu iskustava 11 kompanija koje posluju u različitim poslovnim sektorima u 10 zemalja pokazuje da primjena standarda može da obezbijedi kompaniji ekonomski koristi od između 0,5% i 4% godišnjih prihoda od prodaje.

Više informacija o primjerima vidjeti na:
www.iso.org/iso/benefits_of_standards

↗ Hemijsko javno preduzeće PTT iz Tajlanda uštedilo je 9,4 miliona američkih dolara u 2010. godini od povećanja pouzdanosti postrojenja, smanjenja broja neispravnih proizvoda i manje potrošnje energije i etilena primjenom standarda. Kompanija je takođe izračunala da su standardi doprinijeli rastu ukupne prodaje polietilena velike gustine za 3%.

↗ Vrijednost lanca supermarketa NTUC Fairprice, iz Singapura, procijenjena je na 13,6 miliona singapurskih dolara koju je on postigao desetogodišnjom primjenom standarda u nabavci, skladištenju/distribuciji i maloprodaji. Kompanija je takođe procijenila uštedu od 7,8 miliona dolara postignutu upotrebo preko 300.000 standardizovanih paleta.

↗ Proizvođač električne opreme iz Vijetnama, Electrical Devices Joint Stock Company No. 1 (VINAKIP), procijenio je da su standardi doprinijeli povećanju zarade za 20% prije kamata i poreza i rastu ukupnog prihoda od prodaje za 4%.

↗ Kolumbijska kompanija za proizvodnju proizvoda od plastike Gerfor pripisuje povećanje ukupnog prihoda od prodaje za 47% ugovorima u kojima se usaglašenost sa standardima (posebno sa standardom ISO 9001) smatra osnovom za dobijanje ugovora o prodaji. Praćenjem standardizovanih procedura kompanija je takođe smanjila inspekciju PVC smole i vrijeme analize sa četiri sata na 15 minuta.

↗ Standardi su uticali na povećanje ukupne zarade, bez kamata i poreza, Festo Brazil, brazilske kompanije iz oblasti automatske industrije, koje je iznosilo 4,37 miliona brazilskih reala, odnosno 1,9% od poslovnog prometa kompanije.

↗ Standardi su doprinijeli povećanju godišnjeg bruto profita od izvoza špargle za 30% (648.000 američkih dolara) peruanskog uzgajivača voća i povrća DanPer Trujillo.

↗ Proizvođač cigle Lobatse Clay Work iz Bocvane procijenio je da standardi imaju pozitivan uticaj jer su im obezbijedili profit od 4,96%, bez kamata i poreza, i doprinijeli rastu ukupne prodaje/poslovnog prometa ove kompanije za 2,63%.

- ↗ Njemački snabdjevač električnih prekidača Siemens navodi kumulisane prednosti od upotrebe standarda na povećanje zarade, bez kamata i poreza, za 1,1% pa do 2,8%.
  - ↗ Pretoria Portland Cement Company, iz Južne Afrike, izračunala je da je godišnji finansijski uticaj standarda na ukupan prihod iznosio 2,5%, i to na osnovu uštede u sektoru za istraživanje i razvoj, nabavci, proizvodnji/radu i prodaji te marketingu. Takođe su izračunali i da je vrijeme potrebno za pregovore o ugovornim sporazumima smanjeno za 12% i to kao rezultat primjene standarda u procesu prodaje i marketinga.
-
- ↗ Nanotron Technologies, njemačka kompanija za informacionu i komunikacionu tehnologiju, zahvaljujući upotrebi standarda smanjila je troškove za 14% i povećala prihode od prodaje za 19%, što iznosi skoro 33% od ukupnog godišnjeg prihoda od prodaje.
  - ↗ Upotrebom standarda proizvođač prefabrikovanog betona iz Indonezije PT Wijaya Karya (WIKA) povećao je ukupni prihod za 0,43%.

Standardi su i poslovna pitanja

- ↗ Standardizacija je strateško poslovno pitanje s direktnim uticajem na izradu novih proizvoda
- ↗ Liderstvo u standardima = liderstvo u tehnologiji
- ↗ Standardi nikada nisu neutralni. Oni odražavaju prednosti i inovacije onih koji ih razvijaju. Dakle, neučešćem u standardizaciji odlučivanje se predaje konkurenciji
- ↗ Tempo razvoja međunarodnih standarda se ubrzava

Kako da ostvarite koristi od standarda

Da biste otkrili kako ISO međunarodni standardi koriste vašoj organizaciji posjetite web sajt ISO-a www.iso.org

Kontaktirajte vaše nacionalno tijelo za standardizaciju na
www.iso.org/isomembers

ISO Central Secretariat

1, ch. de la Voie Creuse
Case postale 56
CH-1211 Genève 20
Switzerland

Tel. + 41 22 749 01 11
Fax + 41 22 733 34 30
E-mail central@iso.org
Web www.iso.org

ISBN 978-92-67-10570-3
© ISO 2012-07

Institut za standardizaciju
Bosne i Hercegovine (BAS)

Vojvode R. Putnika 34,
71 123 Istočno Sarajevo
Tel: + 387 57 310 560
Fax: + 387 57 310 575
e-mail: stand@bas.gov.ba
web: www.bas.gov.ba